

Introduktion til virksomhedens bogføring og regnskab

Kapitel 3
Den økonomiske transaktionsbeskrivelse
i en handelsvirksomhed

Hvor er vi?

Kap. 1 og 2:

Varetransaktioner beskrevet som handlingskæder og registreringer

Kap. 3 og 4:

Resultat- og likviditetsbeskrivelser for handels- og fremstillingsvirksomheder

Kap. 5, 6 og 7:

Det dobbelte bogholderi (debet og kredit)

Kap. 8:

Virksomhedens lønsomhedsmønster (resultatopgørelse)

Kap. 9:

Virksomhedens lønsomhedsmønster (balance)

Kap. 10 og 11:

Gennemgang af fuldstændig bogførings- og afslutningsproces

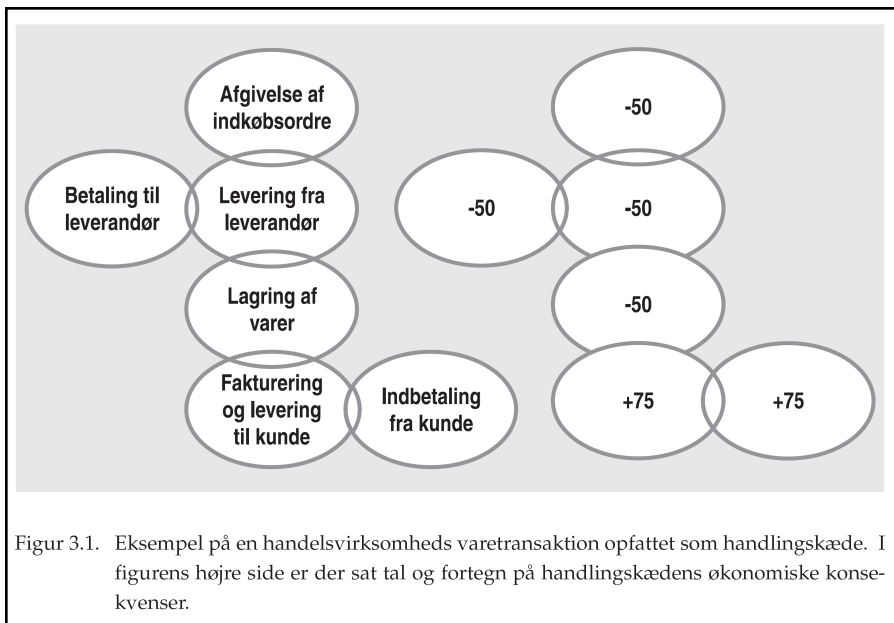
Kap. 12:

Perspektivering af bogholderi og regnskab

Handelsvirksomheden

- En handelsvirksomhed er karakteriseret ved, at den ikke selv forestår forarbejdning af varen. Derfor køber en handelsvirksomhed varer med henblik på direkte videresalg.
- Bruttoavancebegrebet:
$$\begin{array}{r} \text{Salgspris} \\ - \text{Indkøbspris} \\ \hline = \text{Bruttoavance} \\ \hline \hline \end{array}$$
- Likviditetsbegrebet:
$$\begin{array}{r} \text{Indbetaling} \\ - \text{Udbetaling} \\ \hline = \text{Likviditetsvirkning} \\ \hline \hline \end{array}$$
- Tiden som beskrivelsesmodel
 - Afgrænsning af regnskab i f.eks. dage, måneder, kvartaler, år

Eksempel på en typisk handlingskæde for en handelsvirksomhed

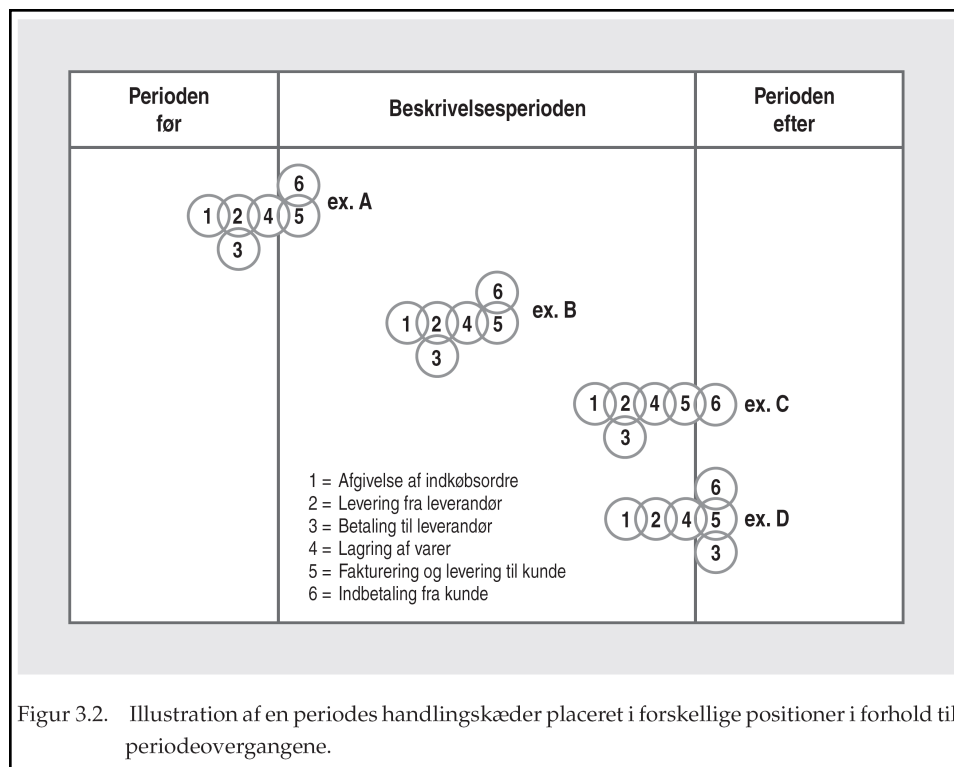

Udregning af bruttoavance:

Salgspris	75
- Indkøbspris	50
= Bruttoavance	25

Hvis hele handlingskæden påbegyndes og afsluttes i samme beskrivelsesperiode, vil likviditetsvirkningen være lig resultatvirkningen (bruttoavancen).

Periodeafgrænsning

© Forlaget Samfundslitteratur

- Resultatet for en periodes varetransaktioner bør altid indeholde resultatet for periodens sum af handlingskæder, opfattet som **hele** handlingskæder.
- For at sikre ovenstående indføres to begreber:
 - Indregningsmetode
 - Matching-princippet

Indregningsmetode

Indregningsmetode (også kaldet indregningskriterium):

- En valgt regel for på hvilket stadie af handlingskæden indtægterne skal indgå i den enkelte periodes resultatbeskrivelse.
- Eksempler på typiske indregningsmetoder:
 - Ordreindgang fra kunder
 - Produktionsbasis
 - Levering og fakturering / Salgsbasis
 - Betaling fra kunder
 - Udløb af garantiperiode

Stigende sikkerhed for
realisering af indregnet beløb

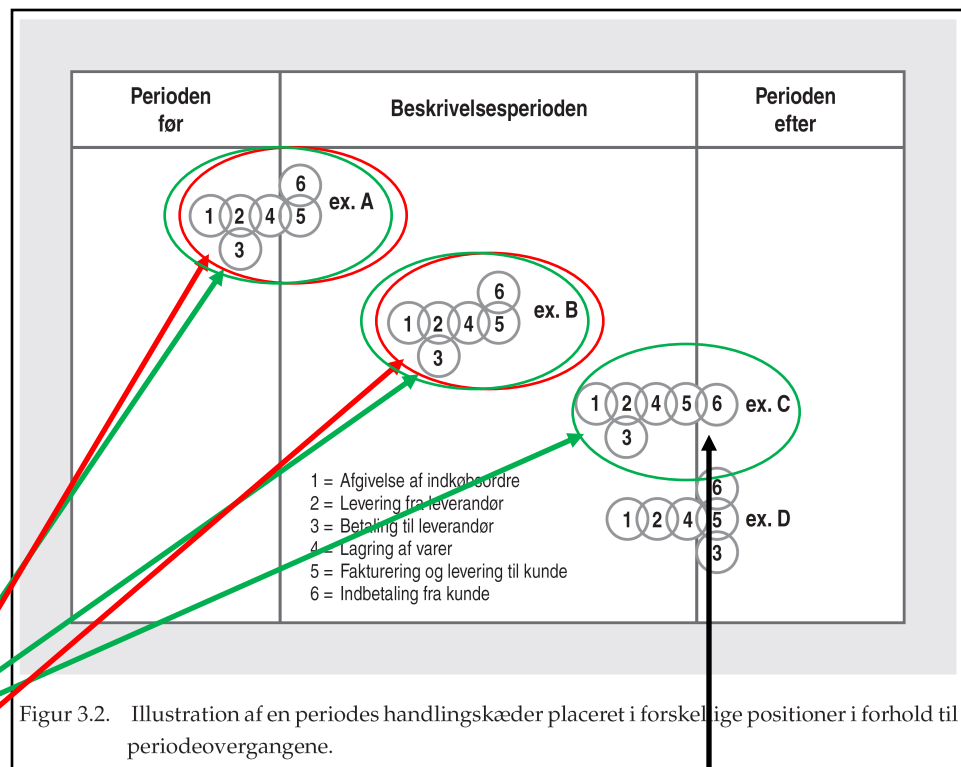
Indregningsmetode

Eksempler på typevirksomheders valg af indregningsmetode:

- Ordreindgang fra kunder
 - Ordreproducerende virksomheder
- Produktionsbasis
 - Entreprenørvirksomheder, fx ved opførelse af bro over mange år
- Levering og fakturering / Salgsbasis
 - Detailhandel
- Betaling fra kunder
 - Virksomheder som handler med ustabile kunder, hvor der er risiko for udeblivelse af betaling
- Udløb af garantiperiode
 - Virksomheder der vil være sikre på, at de ikke længere står med et juridisk ansvar for produktets virke, når de indregner deres indtægt.

Matching-princippet

- En periodes resultatbeskrivelse skal indeholde indtægter og omkostninger for de samme handlingskæder
- Hvilke handlingskæder, der indgår i perioden, bestemmes ud fra indregningsmetoden
- Eksempler på indregning af handlingskæder i beskrivelsesperioden ved typiske indregningsmetoder:
 - Fakturering og levering
 - Indbetaling fra kunde

Hvorfor er der ikke en rød cirkel omkring denne handlingskæde?

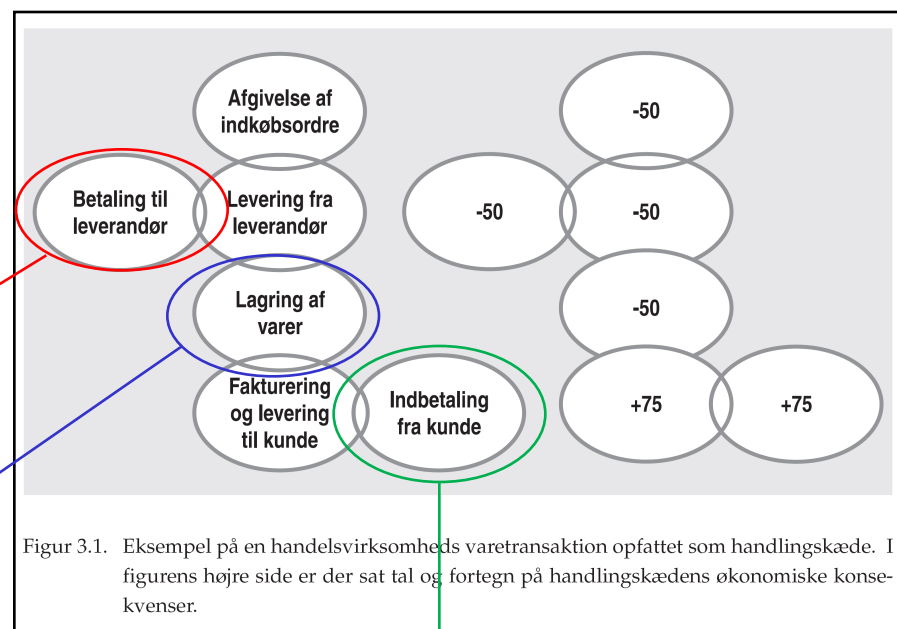
Svar: Fordi indbetalingen fra kunden først finder sted i næste beskrivelsesperiode. Derfor indregnes hele handlingskædens resultat først i næste periode, hvis indregningsmetoden er *indbetaling fra kunde*.

Likviditetsbeskrivelse

- Hvad er likviditet: Summen af frie midler (penge) og/eller den kapitalbeholdning man har på kasse-, bank- eller girokontoen
- Det kan have uheldige konsekvenser (konkursbegæring), hvis virksomheden kommer i likviditetsproblemer og ikke kan betale eksempelvis leverandører
- I tiden fra virksomheden har betalt leverandøren, til virksomheden får indbetalingen fra kunden, har virksomheden bundet sin likviditet i fx en beholdning af varer

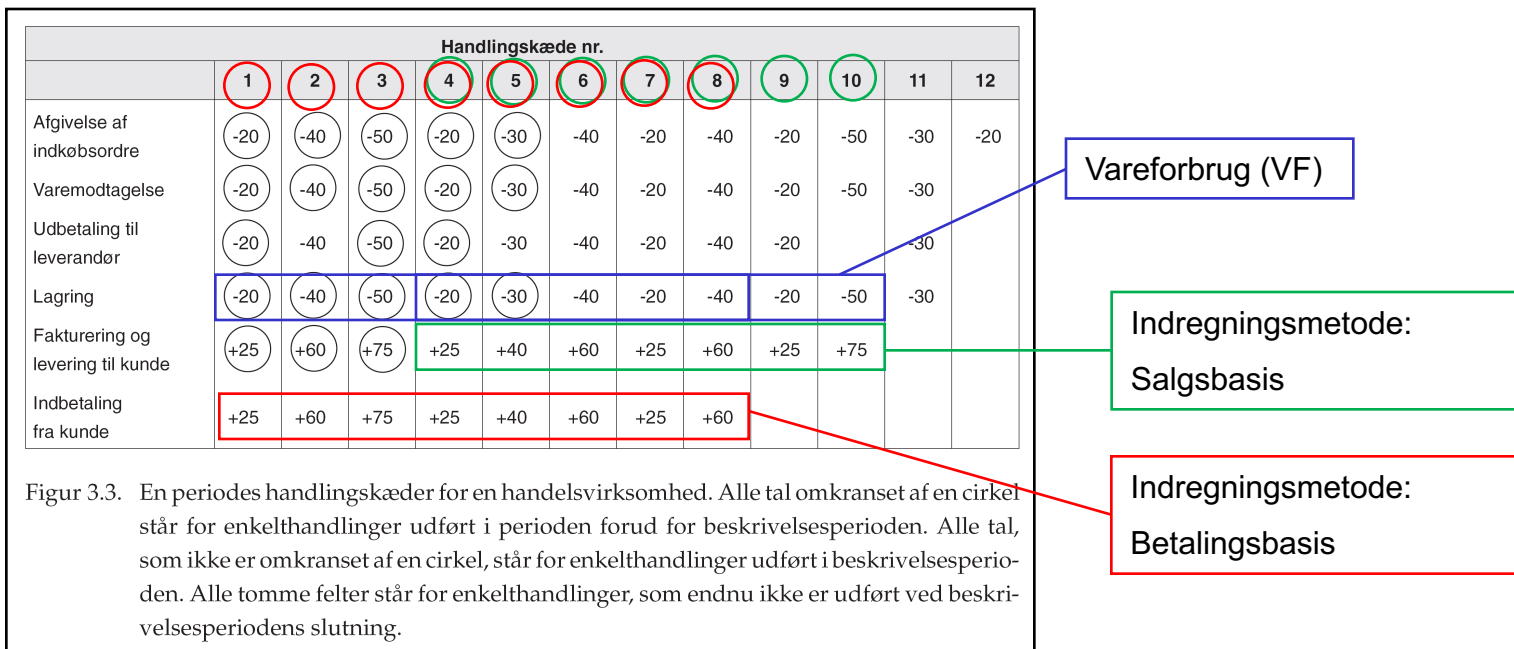
Negativ
indvirkning på
likviditet

Binder likviditet – negativ
indvirkning på likviditet

Figur 3.1. Eksempel på en handelsvirksomheds varetransaktion opfattet som handlingskæde. I figurens højre side er der sat tal og fortegn på handlingskædens økonomiske konsekvenser.

Økonomisk resultatbeskrivelse for en periodes varetransaktioner

Periodens resultat med indbetaling fra kunder (betalingsbasis) som indregningsmetode		
+ Indtægter ved salg for handlingskæderne	nr. 1-8	+ 370
- Vareforbrug for handlingskæderne	nr. 1-8	- 260
= Resultat af periodens handlingskæder	nr. 1-8	+ 110
Periodens resultat med fakturering og levering til kunder (salgsbasis) som indregningsmetode		
+ Indtægter ved salg for handlingskæderne	nr. 4-10	+ 310
- Vareforbrug for handlingskæderne	nr. 4-10	- 220
= Resultat af periodens handlingskæder	nr. 4-10	+ 90

Figur 3.4. Resultatopgørelse for en periode i henhold til tallene i figur 3.3. med anvendelse af henholdsvis indbetaling fra kunder (betalingsbasis) og fakturering og levering til kunder (salgsbasis) som indregningsmetode.

Økonomisk likviditetsbeskrivelse for en periodes varetransaktioner

Handlingskæde nr.												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Afgivelse af indkøbsordre	(-20)	(-40)	(-50)	(-20)	(-30)	-40	-20	-40	-20	-50	-30	-20
Varemodtagelse	(-20)	(-40)	(-50)	(-20)	(-30)	-40	-20	-40	-20	-50	-30	
Udbetaling til leverandør	(-20)	(-40)	(-50)	(-20)	(-30)	-40	-20	-40	-20		(-30)	
Lagring	(-20)	(-40)	(-50)	(-20)	(-30)	-40	-20	-40	-20	-50	-30	
Fakturering og levering til kunde	(+25)	(+60)	(+75)	+25	+40	+60	+25	+60	+25	+75		
Indbetaling fra kunde	(+25)	(+60)	(+75)	+25	+40	+60	+25	+60				

Figur 3.3. En periodes handlingskæder for en handelsvirksomhed. Alle tal omkranset af en cirkel står for enkelthandlinger udført i perioden forud for beskrivelsesperioden. Alle tal, som ikke er omkranset af en cirkel, står for enkelthandlinger udført i beskrivelsesperioden. Alle tomme felter står for enkelthandlinger, som endnu ikke er udført ved beskrivelsesperiodens slutning.

© Forlaget Samfundslitteratur

Udbetalinger forværrer likviditeten

Indbetalinger forbedrer likviditeten

Periodens likviditetsvirkning af varetransaktioner		
+ Periodens indbetalinger fra kunder iht. handlingskæderne	nr. 1-8	+ 370
- Periodens udbetalinger til leverandører iht. handlingskæderne	nr. 2 og 5-9 samt 11	- 220
= Periodens likviditetsvirkning af varetransaktioner		+ 150

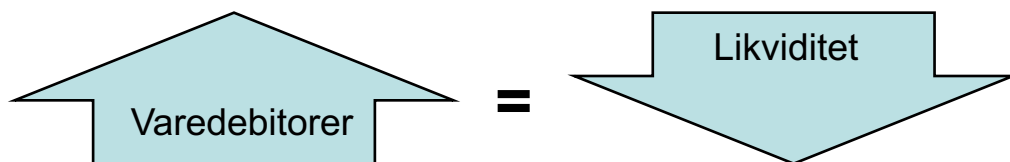
Figur 3.5. Likviditetsbeskrivelse for en periode i henhold til tallene i figur 3.3.

© Forlaget Samfundslitteratur

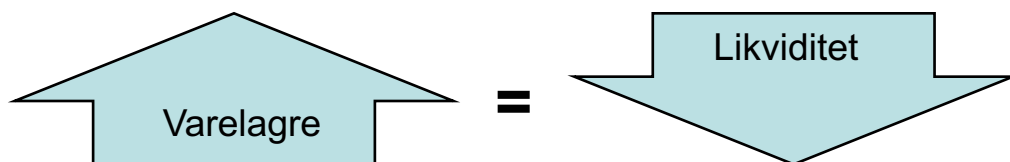
Typiske typer af beholdninger

- Beholdninger er en økonomiske opgørelse af ikke afsluttede transaktioner (handlingskæder) ved overgangen mellem to beskrivelsesperioder
- Det sker ofte, at en handlingskæde begyndes i en periode og afsluttes i næste periode – hermed opstår beholdninger ved overgangen
- Typiske beholdninger (der findes flere end nedenstående):
 - **Varedebitorer** er beløb, som kunder på et givet tidspunkt skylder virksomheden for varer, som er leveret, men som endnu ikke er betalt af kunden på opgørelsestidspunktet
 - **Varelager** er for handelsvirksomheden en beløbsmæssig opgørelse af indkøbsprisen for de varer, som er fysisk tilstede på lageret på opgørelsestidspunktet, og hvor ejendomsretten ikke er overdraget til en kunde gennem salg
 - **Varekreditorer** er beløb, som virksomheden på et givet tidspunkt skylder sine leverandører for varer, som er leveret, men som endnu ikke er betalt af virksomheden på opgørelsestidspunktet

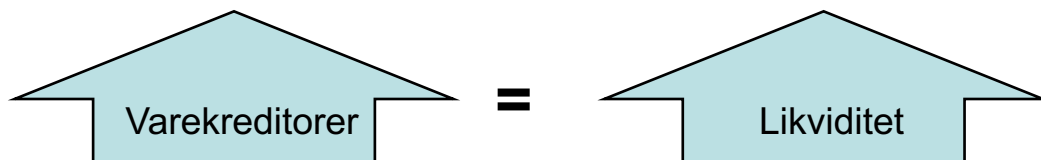
Beholdningernes effekt på likviditeten

Når varedebitorerne stiger, binder virksomheden likviditet, hvilket forværrer likviditeten

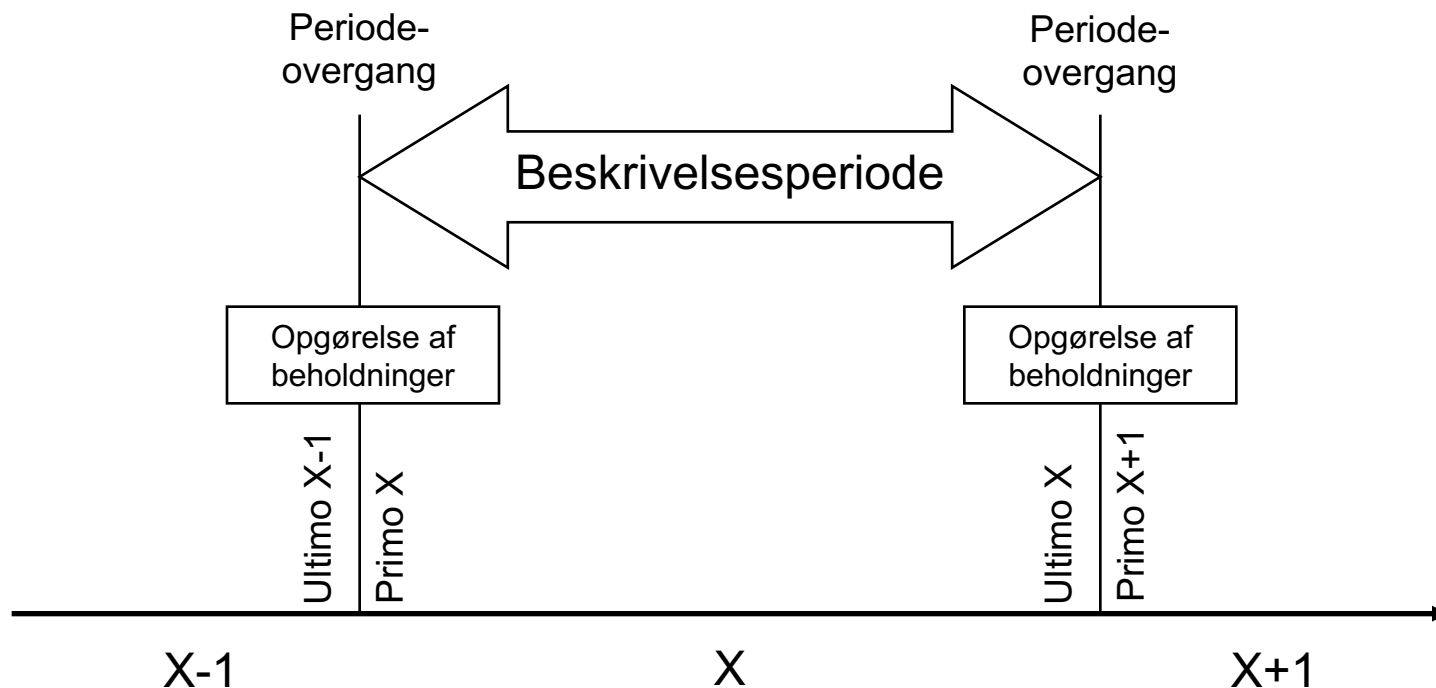

Når varelagrene stiger, binder virksomheden likviditet, hvilket forværrer likviditeten

Når varekreditorer stiger, "låner" virksomheden penge af leverandørerne, hvilket forbedrer likviditeten

Periodens tidsaspekt

Beskrivelsesperioden kan fx være dage, uger, måneder, kvartaler, år eller andet, som er praktisk i forhold til den analyse, man ønsker at foretage

Sammenhæng mellem resultat- og likviditetsbeskrivelsen for en periodes varetransaktioner

- Øverst: Resultatbeskrivelsen
- Midterst: Beholdningsforskydninger
- Nederst: Likviditetsbeskrivelsen

Periodens resultat med fakturering og levering (salgsbasis) som indregningsmetode					
+ Indtægter ved salg for handlingskæderne		nr. 4-10		+ 310	
- Vareforbrug for handlingskæderne		nr. 4-10		- 220	
= Resultat af periodens handlingskæder		nr. 4-10		+ 90	
Beholdningsforskydninger fra primo til ultimo perioden					
	Beholdninger primo		Beholdninger ultimo		
	Handlingskæderne	Beløb	Handlingskæderne	Beløb	
Varedebitorer	nr. 1, 2 og 3	- 160	nr. 9 og 10	- 100	+ 60
Varelager	nr. 4 og 5	- 50	nr. 11	- 30	+ 20
Varekreditorer	nr. 2 og 5	+ 70	nr. 10	+ 50	- 20
I alt		- 140		- 80	+ 60
Periodens likviditetsvirkning af varetransaktioner					+ 150

1. step

2. step

3. step

Figur 3.6. En periodes likviditetsbeskrivelse for varetransaktioner for en handelsvirksomhed med udgangspunkt i resultatbeskrivelsen, korrigeret for forskydninger i beholdninger af uafsluttede transaktioner fra primo til ultimo perioden.

Indregningsmetodens konsekvenser for den økonomiske opgørelse af virksomhedens resultat, beholdninger og likviditet

- Resultat for perioden: Er ofte forskelligt ved forskellige indregningsmetoder
- Beholdninger: Er ofte forskelligt ved forskellige indregningsmetoder
- Likviditet: Er *altid* ens uanset indregningsmetode

Periodens resultat med fakturering og levering (salgsbasis) som indregningsmetode					
+ Indtægter ved salg for handlingskæderne	nr. 4-10				+ 310
- Vareforbrug for handlingskæderne	nr. 4-10				- 220
= Resultat af periodens handlingskæder	nr. 4-10				+ 90
Beholdningsforskydninger fra primo til ultimo perioden					
	Beholdninger primo		Beholdninger ultimo		
	Handlingskæderne	Beløb	Handlingskæderne	Beløb	
Varedebitorer	nr. 1, 2 og 3	- 160	nr. 9 og 10	- 100	+ 60
Varelager	nr. 4 og 5	- 50	nr. 11	- 30	+ 20
Varekreditorer	nr. 2 og 5	+ 70	nr. 10	+ 50	- 20
I alt		- 140		- 80	+ 60
Periodens likviditetsvirkning af varetransaktioner					+ 150

Figur 3.6. En periodes likviditetsbeskrivelse for varetransaktioner for en handelsvirksomhed med udgangspunkt i resultatbeskrivelsen, korrigeret for forskydninger i beholdninger af uafsluttede transaktioner fra primo til ultimo perioden.

Periodens resultat med betaling fra kunde (betalingsbasis) som indregningsmetode					
+ Indtægter ved salg for handlingskæderne	nr. 1-8				+ 370
- Vareforbrug for handlingskæderne	nr. 1-8				- 260
= Resultat af periodens handlingskæder	nr. 1-8				+ 110
Beholdningsforskydninger fra primo til ultimo perioden					
	Beholdninger primo		Beholdninger ultimo		
	Handlingskæderne	Beløb	Handlingskæderne	Beløb	
Varedebitorer	nr. 1, 2 og 3	- 110	nr. 9 og 10	- 70	+ 40
Varelager	nr. 4 og 5	- 50	nr. 11	- 30	+ 20
Varekreditorer	nr. 2 og 5	+ 70	nr. 10	+ 50	- 20
I alt		- 90		- 50	+ 40
Periodens likviditetsvirkning af varetransaktioner					+ 150

Figur 3.7. En periodes likviditetsbeskrivelse for varetransaktioner for en handelsvirksomhed med udgangspunkt i resultatbeskrivelsen, korrigeret for forskydninger i beholdninger af uafsluttede transaktioner fra primo til ultimo perioden. Indregningsmetode er indbetaling fra kunde (betalingsbasis).

Kredittid

- Den tid der går fra virksomheden modtager en vare fra deres leverandør til de betaler dem kaldes leverandørernes kredittid
- Den tid der går fra virksomheden leverer en vare til deres kunde til kunden betaler for varen kaldes kundernes kredittid

